

Noord-Amerikaanse vissen in balkonkuipen

Eigenlijk zouden er op het terras of het balkon alleen maar enkele mooie moerasplanten mogen groeien.

Maar als irissen, pijlkruid en waterdrieblad prachtig gedijen, denk je "Hier konden toch ook een paar visjes zwemmen!"

En er zijn enkele soorten die je goed kan houden in kuipen of aquaria op het balkon of terras, waaronder enkele Noord-Amerikaanse.

Een kuip op het balkon of terras, zo groot die ook mag zijn, en hoe goed de planten daarin groeien, onderscheidt zich wel van een tuinvijver. Een belangrijk criterium is de temperatuur. Door haar gering volume – zelfs 500 liter water zou ik nog als weinig beschouwen – zijn de temperatuurschommelingen veel sterker dan bij grotere watervolumes.

Daarbij komt dat kuipen meestal op en niet in de bodem staan; de verwarming komt dus niet alleen van boven, maar ook van de zijanten. M.a.w. hoe kleiner het vat, hoe meer het in de schaduw dient opgesteld, vermits kleinere volumes veel sneller opwarmen dan grotere.

In stilstaand water verschilt de temperatuur naargelang de diepte. Dat verschil is zelfs duidelijk voelbaar bij 90-liter speciekuipen die dikwijls als miniatuurvijvers gebruikt worden. De vissen kunnen dus beschikken over een temperatuurgradatie, zodat ze de voor hun meest aangename warmte kunnen kiezen.

Moelijk wordt het midden in de zomer en de winter. In het warme jaargetijde kan bij temperaturen van meer dan 26 à 28°C. een bijkomende beluchting noodzakelijk zijn, maar dat verstoort dan weer de temperatuurgradatie zodat de globale watertemperatuur stijgt. In de winter, wegens de slechte isolatiemogelijkheid van de vrijstaande kuipen, zal men best de vissen daar niet doen overwinteren, vermits door het omgekeerde effect, de temperatuur daalt.

Dat alles functioneert natuurlijk ook met aquaria. Een voordeel is dat men gemakkelijk een filter kan installeren, bijvoorbeeld een Hamburger mattenfilter. Die verbetert de levensomstandigheden van de vissen, en laat een hogere

bezetting toe. Dat wil niet zeggen dat er geen regelmatige waterwissels moeten gebeuren!

Nog een voordeel van aquaria is een betere kijk op de vissen, want we kunnen ze ook van opzij zien. De keerzijde dan weer is dat er ook meer licht in het water valt, wat soms leidt tot een sterke algengroei, of zelfs tot een totale overwoekering door cyanobacteriën ofte blauwe alg.

Een vicieuze cirkel: hoe weelderig de blauwe alg woekert, hoe slechter gedijen de waterplanten, wiens groei nochtans nodig is om de lastige blauwe alg terug te dringen. Het is moeilijk daarvoor een patentrecept te geven.

Een kuip voor vissen moet niet noodzakelijk, maar mag eventueel met een filter uitgerust worden, indien niet moet de bezetting duidelijk kleiner zijn dan in een gefilterd aquarium met dezelfde inhoud. Laat ons uitgaan van de vuistregel van : per cm vis minstens 1 liter water in een gefilterd aquarium, dan wordt dit nu minstens 10 liters water per cm vis.

Natuurlijk hangt het ook af van de hoeveelheid voer, het aantal en de groeisnelheid van de waterplanten, en de temperatuur. Een waterwissel moet in ieder geval regelmatig gebeuren en wordt belangrijker bij een klein watervolume.

Ons klimaat is, zoals jaar na jaar duidelijk wordt, aan het veranderen. Bij het buiten houden van vissen moeten we – anders dan in de beschutte huiskamers – steeds het weer in het oog houden. We moeten er voor zorgen dat we onze

vissen tijdens een hitteperiode in een koelere uitwijkkuip kunnen onderbrengen. En in de winter moeten we zorgen voor vorstvrije omstandigheden. Kuipen, kleiner dan 500 liter, zijn in ieder geval ongeschikt voor het overwinteren van vissen. Het is ook zo dat ze door hun ronde vorm langs de buitenkant moeilijk te isoleren zijn met styropor of soortgelijk materiaal. Bij kuipen die buiten staan is het gevaar groot dat het water helemaal of overwegend bevriest, met als gevolg dat de vissen doodgaan. Een overwintering is voor Noord-Amerikaanse vissen nodig om hun vitaliteit te behouden, en hun voortplanting mogelijk te maken.

Wat zijn koudwatervissen?

Gewoonlijk delen we onze aquariumvissen onder in warm- en koudwatervissen, in zoet- en zoutwatersoorten. Maar bij nader inzien moeten wij toch vaststellen dat het niet zo eenvoudig is.

“Warm-” en “koudwatervissen” zijn geen zoölogische, maar eerde dieergeografische groeperingen, die vooral bij het houden van de dieren een rol spelen. Daarom is het zinvol, zulke onderscheidingen in acht te nemen.

Een algemeen kenmerk bij koudwatervissen is dat ze dagelijkse en seizoensgebonden temperatuurschommelingen verdragen, of zelfs nodig hebben. Met andere woorden: ze leven in een effectief breder temperatuurspectrum dan de warmwatervissen. “Koud water” is een relatief begrip, tegenover het “warm water” met temperaturen tussen 24 en 26°C.

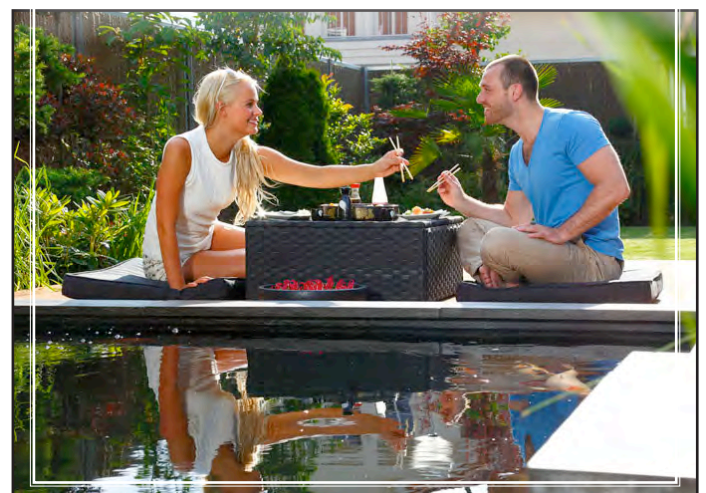
Een verdere milieuparameter die de gematigde zones duidelijk onderscheidt van de tropische gebieden, is de daglengte in het verloop van het jaar. Hoe dichter een plaats bij de evenaar ligt, hoe dichter de dag- en nachtlengtes bij elkaar liggen. En hoe dichter een plaats bij de Noord- of Zuidpool ligt, hoe groter de verhoudingen tussen licht en donker verschillen naargelang de seizoenen (en dus ook de kwalitatieve en kwantitatieve verschillen in de voedselaanbieding). De vissen die in deze klimaatzone leven lassen – meestal tijdens het koude seizoen – een rustperiode in. Daarbij speelt ook de afstand van de

vindplaats tot de zee een rol : hoe dichter ze bij de kust ligt, hoe kleiner de temperatuurverschillen tussen zomer en winter, en hoe verder van de kust verwijderd, hoe groter. Zo kan het daar in de zomer zeer heet, en in de winter bar koud zijn.

Over koud- en warmwatervissen spreken is dus strikt genomen niet zo zinvol. Bij de koudwatervissen vindt men soorten wier temperatuurbovengrens overeenstemt met de ondergrens van andere soorten, of wier levensvoorwaarden nog verder verschillen. De larven en jonge visjes van vele soorten zoeken zones op met duidelijk hogere temperaturen dan de volwassen vissen. Het is dus een breed spectrum waarin de voorkeuren van de soorten spelen. Dit soorten- en temperatuurspectrum gaat min of meer naadloos over in de subtropische en tropische regionen.

Inrichting van de kuipen.

Tenzij in de soortbeschrijving anders vermeld wordt, dient het water een pH-waarde rond 7 pH te hebben, en een gemiddelde KH tussen 6 en 12 dH. Zuiver regenwater is niet geschikt omdat daarin de levensnoodzakelijke mineralen ontbreken, en de pH-waarde daarin zeer snel en sterk kan veranderen, wat voor de meeste vissen helemaal niet goed is. In principe moeten de kuipen overvloedig

beplant zijn om een goede en stabiele waterkwaliteit te bekomen. Moerasplanten zijn zeer nuttig, niet alleen voor het decoratieve aspect, maar ook wegens hun opname van voedingsstoffen. Best is, ze in plantenkorven te zetten. Ook echte waterplanten zijn nodig omdat ze zuurstof produceren en schuilmogelijkheden voor de vissen bieden.

Als bodemsubstraat kiest men best een materiaal dat het onderhoud van het geheel makkelijk maakt. In ieder geval is het aanbrengen van kwartszand nuttig omdat het een donkere bodem lichter maakt, zodat men de vissen beter ziet. Een bodemgrond uit vijver- of potgrond deugt zeker niet, omdat daarin anaerobe processen kunnen ontstaan, die zorgen voor een verslechtering van de waterkwaliteit.

Drijfplanten zoals waternoot, kikkerbeet of watergentiaan zorgen niet alleen voor schaduw, maar verhinderen dat vele vissoorten uit de kuip zouden springen. We moeten er wel op letten dat minstens ¼ van de oppervlakte open blijft.

Hoeveel er te voeren valt hangt ervan af hoe natuurlijk de kuip zich ontwikkelt. Vallen er vele kleine insecten in, of leggen de muggen er regelmatig eieren in, dan is één voeding per week voldoende. Is dat niet het geval, dan moet er veelvuldiger gevoederd worden, maar voorzichtig : een te groot voedingsaanbod bevordert de algengroei. Hoe kleiner het waterreservoir, hoe groter de invloed hiervan.

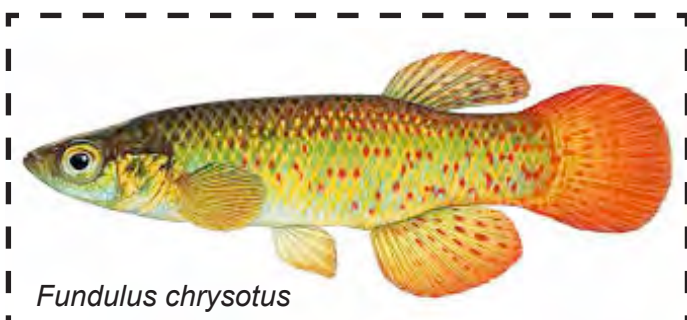
Vissen voor het balkon

Onder de "Noord-Amerikanen" zijn er veel soorten die niet echt geschikt zijn om op het balkon te houden. In het algemeen is het aanbod van Noord-Amerikaanse vissen eerder gering, maar toch "verdwalen" regelmatig sommige soorten in onze winkels.

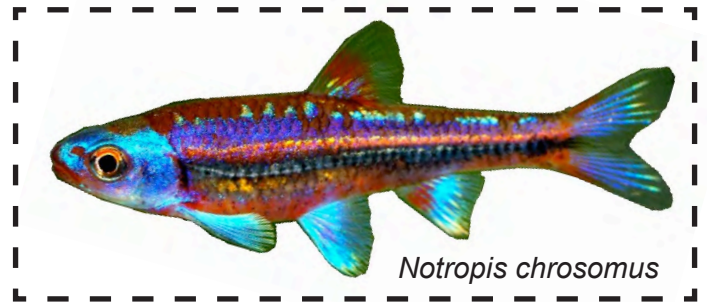
- Sommige soorten springbaarsen (*Etheostoma*) zijn gevoelig voor hogere watertemperaturen. Waarden boven 26°C verdragen ze maar enkele dagen.

- Killivissen van het geslacht *Fundulus* kunnen wel tegen hogere temperaturen, maar hebben meer bewegingsruimte nodig, en zijn maar geschikt voor vivaria van 300 tot 500 liters.

- De "shiners" of Amerikaanse elritsen (*Notropis*, *Phoxinus* en *Luxilus*) hebben ook veel bewegingsruimte nodig, en houden ook niet van temperaturen boven 26°C.

- Katvissen (*Ameiurus*) zijn als jonge vissen goed te houden, maar hebben later ook meer ruimte nodig, en het zijn daarbij ook roofvissen.

- Volgende soorten zijn wel goed houdbaar in een balkonvijver wegens hun bescheiden afmetingen, vredelievendheid, matige bewegingsdrangen ook omdat in hun natuurlijke habitat er temperatuurverschillen in het dag/nachtverloop optreden:

- Dwergbaarsjes van het geslacht *Elassoma*.
- Ze leven meestal in ondiepe, heldere, dicht beplante wateren met weinig of geen stroming, en worden 3 à 4cm groot.
- Amerikaanse "hondsvijjes" (*Umbra*-soorten) worden 5 tot 10cm. groot en bezitten eenvoudige longen, zodat ze ook atmosferische lucht kunnen inademen, en dus in zuurstofarm water kunnen overleven.

- "Red Shiners" (*Cyprinella lutrensis*) blijven meestal rond de 6 cm. en is zeer tolerant wat temperatuur betreft (4 tot 30°C). Ze zijn zelden in de handel te vinden, en soms worden er alleen mannetjes aangeboden.

- Dwergtandkarpertjes (*Heterandria formosa*), al langer bekend als aquariumvisjes. Ze blijven klein, mannetjes amper 1 cm., en bestand tegen temperaturen tot 30°C.

Nogmaals, de meeste soorten hebben een "winterslaap" nodig, een periode dus met een lage temperatuur, willen ze zich voortplanten.